

พระอัจฉริยภาพด้านวรรณศิลป์ของพระบาทสมเด็จพระ

พระชนกาทิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

บรมนาถบพิตร

The genius of the literature of His Majesty the King

Maha Bhumibol Adulyadej the Great, Boromphon Bophit

رينฤทัย สัจจพันธุ์^{1*}

Ruenruthai Sujjapun^{1*}

¹ ภาควิชาศิลปกรรม สำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน

¹ Members of the Royal Academy of Fine Arts

² สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² Thai Language Department, Faculty of Liberal Arts, Phayao of University, Phayao Province 56000

* Correspondence to E-mail: premvitv@hotmail.com

Received: 18 February 2020; **Accepted:** 07 April 2020

บทคัดย่อ

พระบาทสมเด็จพระชนกาทิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระอัจฉริยภาพด้านวรรณศิลป์เป็นอย่างยิ่ง ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักประพันธ์ผู้ทรงสืบสานขนบวิถิตามแบบอย่างสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าผู้ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีจำนวนมากไว้ตั้งแต่อดีตกาล อีกทั้งยังทรงแสดงพระอัจฉริยภาพในการนำเสนอสิ่งใหม่ รูปแบบใหม่ ความคิดใหม่ให้ทันสมัยเหมาะสมแก่กาลปัจจุบัน

พระราชนิพนธ์มีหลายประเภท ประเภทความเรียง เช่น “พระราชทานุกิจรักษากาลที่ 8” “เมื่อข้าพเจ้าจากสยามสู่สวิทเซอร์แลนด์” บทความทรงแปลมี 11 เรื่อง สารคดีชีวประวัติที่ทรงแปลมี 2 เรื่อง คือ เรื่องคือนายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระและดีโต พระราชนิพนธ์ขนาดยาว คือเรื่องพระมหาชนก และเรื่องทองแดง ข้อเขียนสั้น ๆ ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ใน ส.ค.ส. วันขึ้นปี

ใหม่ที่พระราชทานแก่ประชาชน พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่บุคคลและคณะบุคคลในวาระโอกาสต่าง ๆ

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงเป็น “อัครศิลปิน” จึงเป็นมรดกทางวรรณศิลป์ที่มีคุณค่าอนันต์ ข้อคิดที่ทรงแฝงไว้ในพระราชนิพนธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นสิ่งที่ประชาชนชาวไทยทุกคนควรนำมาเป็นหลักคิดและร่วมกันปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท พร้อมทั้งสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้

คำสำคัญ: พระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร, วรรณกรรมพระราชนิพนธ์

Abstract

His Majesty King Bhumibol Adulyadej the Great was genius in literary writing. He did not only inherit the literary conventions from the past poet kings but also created new forms, new contents and new thoughts which were modern and proper in the present time.

His Majesty King Bhumibol Adulyadej the Great wrote many books with different genres: 2 essays, 11 translated articles, 2 translated biographical non-fictions, 1 Jataka, 1 non-fiction, many bless wishes in the New Year Cards given to His people every year and the Royal speeches in many occasions.

The books written by His Majesty King Bhumibol Adulyadej the Great who is the Great Artist are the precious legacy. Thai people should apply His thoughts which can be found directly or indirectly in His books to practice in their daily lives with the long- last gratefulness.

Keywords: His Majesty King Bhumibol Adulyadej the Great, literary writings by the King

พระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งในบทความนี้จะย่อพระนามว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงพระปรีชาสามารถด้านอักษรศาสตร์ไม่น้อยไปกว่าพระปรีชาสามารถด้านศิลปะแขนงอื่น ๆ พระองค์ทรงรอบรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาละติน และภาษาไทยเป็นอย่างดี ทรงใช้ภาษาไทยได้เป็นที่จับใจทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน พระราชนิพนธ์ของพระองค์มีหลายประเภท ทั้งวรรณคดีพุทธศาสนา เรื่องแปล สารคดี บันทึก บทร้อยกรอง พระบรมราโชวาท และคำพระราชทานพร ดังจะกล่าวถึงต่อไป

พระราชนิพนธ์เรื่องแรกคือ **“พระราชานุกิจรัชกาลที่ 8”** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นตามคำกราบบังคมทูลขอพระราชทานของหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล เพื่อให้มีพระราชานุกิจกรุงรัตนโกสินทร์ครบแปดรัชกาล (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงแต่งคำอธิบายและทรงรวบรวมเรียบเรียงพระราชานุกิจรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 5 ไว้ ต่อมากรมศิลปากรได้ทูลขอให้หม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล ทรงช่วยเหลืออีก 3 รัชกาล หม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัยจึงทรงขอให้พระยาอนิรุทธเทวา (ม.ล.เพ็ญ พึ่งบุญ) ช่วยเรียบเรียงเรื่องพระราชานุกิจรัชกาลที่ 6 หม่อมเจ้าอมรทัต กฤดากร ทรงช่วยเรียบเรียงเรื่องพระราชานุกิจรัชกาลที่ 7 และกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องพระราชานุกิจรัชกาลที่ 8) และจัดพิมพ์เป็นหนังสือไว้เป็นบันทึกทางการ คำว่า พระราชานุกิจ หมายความว่าพระราชกิจที่พระเจ้าแผ่นดินทรงปฏิบัติเป็นประจำวันเป็นการส่วนพระองค์ ไม่เกี่ยวกับราชการแผ่นดิน พระเจ้าแผ่นดินทรงประพุดิตมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ดังปรากฏในกฎมณเฑียรบาลสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พระราชนิพนธ์เรื่องนี้เรียบเรียงด้วยภาษาที่กระชับชัดเจนและสละสลวย แสดงพระปรีชาญาณด้านภาษาไทยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์

พระราชนิพนธ์เรื่องนี้แสดงพระราชานุกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลตั้งแต่เข้าจรดตำแหน่ง แสดงพระราชกรณียกิจ เช่น เสด็จเยี่ยมราษฎร และแสดงพระราชจริยวัตรอันงดงาม ตลอดจนความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างพระองค์กับสมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระพี่นางและสมเด็จพระอนุชา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พิมพ์พระราชนิพนธ์ของพระองค์ในหนังสือ **เรื่องพระราชานุกิจ** พระราชทานในการพระราชกุศล 100 วัน พระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล เมื่อวันที่ 20 กันยายน พุทธศักราช 2489 และต่อมาสำนักกราชเลขาธิการจัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554

ตัวอย่างพระราชนิพนธ์ “**พระราชานุกิจ รัชกาลที่ 8**” บางตอน

“ตามปกติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศขึ้นเวลาเช้าระหว่าง 8.30 นาฬิกา นอกจากทรงมีพระราชกิจบางอย่าง เช่น เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมกรมกองทหารหรือสถานที่อื่น ๆ ก็ตื่นบรรทมเวลาบ่ายรุ่ง หรือก่อนย่ำรุ่ง เมื่อสร่งและแต่งพระองค์แล้ว เสด็จมายังห้องพระบรรทมสมเด็จพระอนุชาและสมเด็จพระราชชนนีก่อน แล้วจึงเสด็จเสวยเครื่องเข้าพร้อมกันที่มุขพระที่นั่งด้านหน้าเวลาราว 9.00 นาฬิกา ถึง 9.30 นาฬิกา บางวันทรงพระอักษรหรือตรัสเรื่องต่าง ๆ กับสมเด็จพระราชชนนี เวลา 10.00 นาฬิกา ถึง 10.30 นาฬิกา ราชเลขาธุการในพระองค์เฝ้าถวายหนังสือราชการทุกวันอังคารและวันศุกร์ ถ้ามีงานพระราชพิธีก็เสด็จพระราชดำเนินตามกำหนด”

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงพระราชนิพนธ์ความเรียงบันทึกเรื่อง “เมื่อข้าพเจ้าจากสยามสู่สวีเดน” เพื่อพระราชทานแก่หนังสือ “วงวรรณคดี” เป็นพิเศษ เมื่อเดือนสิงหาคม พุทธศักราช 2490 พระราชนิพนธ์เรื่องนี้เป็นรูปแบบบันทึกประจำวัน ทรงบันทึกไว้ตั้งแต่ 3 วัน ก่อนเสด็จพระราชดำเนินออกจากประเทศไทยเพื่อไปศึกษาต่อ ณ ประเทศสวีเดน ไปจนเสด็จพระราชดำเนินถึงพระตำหนักที่ประทับในประเทศสวีเดน รวมเวลา 7 วัน ตั้งแต่วันที่ 16 สิงหาคม 2489 จนถึงวันที่ 22 สิงหาคม 2489 ทรงบรรยายถึงพระราชกรณียกิจในแต่ละวัน และมีพระราชดำริถึงบุคคล สิ่งต่าง ๆ ในประเทศไทยและประเทศที่เสด็จผ่าน

พระราชนิพนธ์เรื่องนี้นับบันทึกความรู้สึกของพระองค์ในช่วงเวลา 3 วันสุดท้ายที่ประทับอยู่ในประเทศไทยและขณะเสด็จพระราชดำเนินกลับไปยังประเทศสวีเดน เนื้อหาแสดงความรักความผูกพัน และความห่วงใยพสกนิกรของพระองค์ทรงใช้ภาษาได้อย่างเห็นภาพและสะท้อนอารมณ์จน เป็นที่จับใจไม่ว่าจะอ่านพระราชนิพนธ์นี้สักกี่ครั้ง ดังเช่น พระราชบันทึกในวันที่ 18 สิงหาคม ความตอนหนึ่งว่า

“วันที่ 18 สิงหาคม พุทธศักราช 2489 – เราจะต้องจากไปในวันนี้แล้ว ! อะไร ๆ ก็จัดเสร็จหมด หมายถึงการก็มีอยู่พร้อม....บ่ายวันนี้เราไปถวายบังคมลา พระบรมอัฐิของพระบรมราชบุพการีของเรา ทั้งสมเด็จพระมหากษัตริย์และสมเด็จพระบรมราชินีในรัชกาลก่อน ๆ แล้วก็ไปถวายบังคมลาพระบรมศพ เราต้องทูลลาให้เสร็จในวันนี้ และไม่ใช่พรุ่งนี้ตามที่ได้กะไว้แต่เดิม เพื่อจะรีบไม่ให้ชักช้า เพราะพรุ่งนี้จะได้มีเวลาเล่นรถซ้ำ ๆ ให้ราษฎรเห็นหน้ากันโดยทั่วถึง เมื่อออกจากพระที่นั่งไพศาลทักษิณมายังพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ผู้คนอะไรช่างมากมายเช่นนั้น ! - เมื่อวานนี้เจ้าหน้าที่ได้เข้ามาถามว่า จะอนุญาตให้ประชาชนเข้ามาหรือไม่ในขณะที่ไปถวายบังคมพระบรมศพ ตอบเขาว่า “ให้เข้ามาสิ” เพราะเหตุว่าวันอาทิตย์เป็นวันสำหรับประชาชน เป็นวันของเขาจะไปห้ามเสียกระไรได้ และยิ่งกว่านั้นยังเป็นวันสุดท้ายก่อนที่จะเราจะจากบ้านเมืองไปด้วย ข้าพเจ้าก็อยากจะแลเห็นราษฎรเพราะกว่าจะได้กลับมาเห็นเช่นนี้ก็คงอีกนานมาก....”

พระราชบันทึกอีกตอนหนึ่งที่ประทับใจคนไทยมาจนทุกวันนี้ คือพระราชบันทึกวันที่ 19 สิงหาคม พุทธศักราช 2489 ซึ่งเป็นวันที่เสด็จพระราชดำเนินออกจากประเทศไทย หลังจากทรงลาเจ้านายฝ่ายในแล้ว เสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการลาพระแก้วมรกตและพระภิกษุสงฆ์ ทรงลาเจ้านายฝ่ายหน้า ข้าราชการทั้งไทยและต่างประเทศที่เข้าเฝ้าฯ จากนั้นก็ประทับรถยนต์พระที่นั่งแล่นออกไปจากวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทรงบันทึกเหตุการณ์ตอนนี้ไว้ว่า

“พอรถแล่นออกไปได้ไม่ถึง 200 เมตร มีหญิงคนหนึ่งเข้ามาหยุดรถแล้วส่งกระป๋องให้เราคนละใบ ราชวงศ์ก็ยังไม่แน่ใจว่าจะมีอะไรอยู่ในนั้น บางทีจะเป็นลูกกระเบิด ! เมื่อมาเปิดดูภายหลังปรากฏว่าเป็นทอฟฟี่ที่อร่อยมาก ตามถนนผู้คนช่างมากมายเสียจริง ๆ ที่ถนนราชดำเนินกลาง ราษฎรเข้ามาใกล้จนชิดรถที่เรา นั่ง กลัวเหลือเกินว่าล้อรถของเราจะไปทับแข้งทับขาใครเข้าข้างรถแล่นฝ่าฝูงคนไปได้อย่างช้าที่สุด ถึงวัดเบญจมบพิตร รถแล่นเร็วขึ้นได้บ้างตามทางที่ผ่านมา ได้ยินเสียงใครคนหนึ่งร้องขึ้นมาดังๆว่า “อย่าละทิ้งประชาชน” อยากจะร้องบอกเขาลงไปว่า ถ้าประชาชนไม่ “ทิ้ง” ข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าจะ“ละทิ้ง” อย่างไรได้ แต่รถวิ่งเร็วและเลยไปไกลเสียแล้ว”

พระราชนิพนธ์อีกประเภทหนึ่งเป็นพระราชนิพนธ์แปล แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ กลุ่มหนึ่งเป็นบทความวิเคราะห์เศรษฐกิจและสังคม อีกกลุ่มหนึ่งเป็นประวัติบุคคลสำคัญ

พระราชนิพนธ์แปลบทความวิเคราะห์เศรษฐกิจและสังคม มี 11 เรื่อง คือ

1. “เศรษฐกิจตามนัยของพระพุทธศาสนา” บทที่ 1 เล็กดีรลโต จาก Small is Beautiful โดย E.F. Schumacher หน้า 56–63.
2. “ข่าวจากวิทยุเพื่อสันติภาพและความก้าวหน้า” จาก “Radio Peace and Progress” ในนิตยสาร Intelligence Digest ฉบับวันที่ 1 เมษายน 2518
3. “การคืบหน้าของมาร์กซิสต์” จาก “The Marxist Advance” Special Brief
4. “รายงานตามนโยบายคอมมิวนิสต์” จาก “Following the Communist Line”
5. “ฝันร้ายไม่จำเป็นต้องเป็นจริง” จาก “No Need for Apocalypse” ในนิตยสาร The Economist ฉบับวันที่ 17 พฤษภาคม 2518
6. “รายงานจากลอนดอน” จาก “London Report” ในนิตยสาร Intelligence Digest: Weekly Review ฉบับวันที่ 18 มิถุนายน 2518
7. “ประเทศจีนอยู่ยง” จาก “Eternal Chinese” ในนิตยสาร Intelligence Digest: Weekly Review ฉบับวันที่ 13 สิงหาคม 2518
8. “ทัศนะน่าอัศจรรย์จากชิลีหลังสมัยอัลเลนเด” จาก “Surprising View from a Post-Allende Chile” ในนิตยสาร Intelligence Digest: Weekly Review ฉบับวันที่ 20 สิงหาคม 2518

9. “**เขาว่าอย่างนั้น เราก็ว่าอย่างนั้น**” จาก “Sauce for the Gander....” ใน นิตยสาร Intelligence Digest : Weekly Review ฉบับวันที่ 20 สิงหาคม 2518

10. “**จีนแดง: ตัวเหี้ยค้ายาเสพติดแห่งโลก**” จาก “Red China: Drug Pushers to the World” จากนิตยสาร Intelligence Digest : Weekly Review ฉบับวันที่ 20 สิงหาคม 2518

11. “**วีรบุรุษตามสมัยนิยม**” จาก “Fashion in Heroes” โดย George F. Will ในนิตยสาร Newsweek ฉบับวันที่ 6 สิงหาคม 2522

พระราชนิพนธ์แปลดังกล่าว มิได้พระราชทานให้พิมพ์เผยแพร่โดยทั่วไป ยกเว้นเรื่อง “**ฝิ่นร้ายไม่จำเป็นต้องเป็นจริง**” พร้อมกับ “**พระราชานุกิจรัชกาลที่ 8**” และ “**เมื่อข้าพเจ้าจากสยามมาสู่สวิทเซอร์แลนด์**” ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เชิญลงพิมพ์ในหนังสือ “**เพ็ญพระพิริยเกียรติจะรำพัน**” ซึ่งสมาคมฯ จัดพิมพ์เฉลิมพระเกียรติในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ และพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก วันที่ 2 กรกฎาคม 2531

พระราชนิพนธ์แปลเรื่อง “**ฝิ่นร้ายไม่จำเป็นต้องเป็นจริง**” เป็นบทความเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศไทยในยุคของนายกรัฐมนตรี แอลโดรี วิลสัน อันเกิดจากปัญหา 3 ประการ คือ ปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหางบประมาณขาดดุล และปัญหาความไม่มั่นคงของระบอบการเมือง บทความนี้กระตุ้นเตือนให้รัฐบาลสร้างมาตรการทางเศรษฐกิจเพื่อนำมาแก้ไขวิกฤตดังกล่าวโดยรวดเร็ว นั่นคือ การตัดรายจ่ายของรัฐบาลอย่างเด็ดขาด การตรึงค่าจ้างแรงงานและการลดค่าเงินปอนด์ และลงท้ายด้วยการกล่าวอ้างว่าลัทธิร้ายสำคัญของประเทศคือนายกรัฐมนตรีไม่กล้าทำอะไรอย่างจริงจังเพราะเกรงจะเสียคะแนนเสียงภายในพรรคและอาจจะมีปัญหาในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

ในบทความแปลนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงใช้ภาษาไทยอย่างสละสลวยและสั่นไหว บางคำทรงแปลโดยใช้สำนวนไทยตรง ๆ เช่น “พวกเอาดีตนราน้ำ” “หวานเป็นลมขมเป็นยา” นอกจากนี้ มีภาคผนวกที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงอธิบายชื่อบุคคลต่าง ๆ และคำศัพท์ทางเศรษฐศาสตร์และการเมืองที่อ้างถึงในบทความ เช่น วินสตัน เชอร์ชิลล์ แอลโดรี วิลสัน ปัญหาเงินปอนด์สเตอร์ลิง ภาวะเงินเฟ้อ ภาวะเงินเฟ้อรุนแรง การลดค่าของเงิน การเสื่อมค่าของเงิน งบประมาณขาดดุล นโยบายของอังกฤษเกี่ยวกับตลาดร่วมยุโรป วิธีการเลือกตั้งแบบต่าง ๆ ฯลฯ ทำให้ผู้อ่านที่ไม่ได้อยู่ในวงการเศรษฐกิจและไม่ได้รับทราบระบบการเมืองของอังกฤษสามารถอ่านเข้าใจได้ไม่ยาก และพระองค์ทรงเปรียบเทียบกับสภาพเศรษฐกิจการเมืองของประเทศไทยด้วย

ส่วนพระราชนิพนธ์แปลเกี่ยวกับประวัติบุคคลสำคัญ มี 2 เรื่อง คือ **นายอินทร์ ผู้ปิดทองหลังพระ** และ **ติโต**

เรื่อง **นายอินทร์ ผู้ปิดทองหลังพระ** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงแปลจากเรื่อง **A Man called Intrepid** เขียนโดย William Stevenson ฉบับพิมพ์ปีคริสต์ศักราช 1976 โดยทรงขอลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย พระองค์ทรงใช้เวลาว่างวันละเล็กน้อยเป็นเวลา 3 ปีจึงทรงแปลจบบริบูรณ์เมื่อพุทธศักราช 2523 ในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุ 66 พรรษา ต่อมาในพุทธศักราช 2536 พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายเพื่อหารายได้สนับสนุนมูลนิธิชัยพัฒนา

เรื่อง **นายอินทร์ ผู้ปิดทองหลังพระ** เป็นเรื่องจากชีวิตจริงของเซอร์วิลเลียม สตีเฟนสัน หัวหน้าหน่วยสืบราชการลับอาสาสมัครของอังกฤษในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 มีรหัสลับว่า Intrepid (นายอินทร์) ซึ่งหมายถึง “ไม่รู้จักกลัว ไม่รู้จักหวาด กล้าหาญแต่ไม่เหยียมนิ้วศัตรูทั้งภายนอกภายในอย่างไม้อ้อถอย ไม่น้อยใจ ไม่หุนหัน” นายอินทร์ทำหน้าที่สืบหาความลับทางการทหารของเยอรมันรายงานต่อเซอร์วินสตัน เชอร์ชิล นายกรัฐมนตรีอังกฤษและประธานาธิบดีรูสเวลต์ของสหรัฐอเมริกา ทำให้อังกฤษและอเมริการ่วมมือกันขัดขวางการขยายอำนาจของนาซีได้สำเร็จ ปฏิบัติการลับสำคัญ ๆ ของหน่วยกล้าตายของนายอินทร์ เช่น การขโมยเครื่องบิน-ถอยตรัสลับที่ฮิตเลอร์ภาคภูมิใจมากกว่าไม่มีใครถอยตรัสได้ การที่นักสืบชาวอังกฤษใช้เสน่ห์สาวของเขาหลอกลวงความลับเรื่องการถอยตรัสลับจากนักการทูตนาซี การสังหารสมุนมือขวาของฮิตเลอร์ การช่วยเหลือนักวิทยาศาสตร์ชั้นนำออกมาจากดินแดนยึดครองของนาซี การขัดขวางไม่ให้เยอรมันคิดทำระเบิดปรมาณูได้สำเร็จ

ฯลฯ ล้วนมีภาพยนตร์สายลับที่สร้างขึ้นในระยะหลังนำไปใช้สร้างเรื่องราวให้น่าตื่นเต้น พระราชนิพนธ์เรื่องนี้แสดงให้เห็นกลยุทธ์การสืบราชการลับและชั้นเชิงไหวพริบในการเอาชนะศัตรู และยังให้ข้อคิดหลายอย่าง เช่น ศัตรูของมนุษยชาติที่แท้จริงคือความอวดอวยากยากจน โรคภัยไข้เจ็บและความไร้การศึกษาที่สำคัญยิ่งคือพระองค์มีพระราชประสงค์จะทรงสื่อให้เห็นการทำดีโดยไม่หวังผลตอบแทน หรือเรียกว่าการทำงานแบบ “ปิดทองหลังพระ” อันเป็นพระบรมราโชวาทที่ทรงเน้นย้ำเสมอแก่ข้าราชการบริหารและข้าราชการในพระองค์

ในการทรงแปลเรื่อง **นายอินทร์ ผู้ปิดทองหลังพระ** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงใช้เครื่องหมายวรรคตอนของภาษาอังกฤษตามต้นฉบับ ทรงเลือกใช้สีภาษาไทยให้สอดคล้องกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ และหากต้นฉบับตอนใดเป็นบทร้อยกรองก็ทรงแปลเป็นร้อยกรองไทยด้วย ตัวอย่างเช่น หน้า 135 ภาคที่สอง *สู่ต่อไป* ส่วนนำเรื่องมีพระราชนิพนธ์ร้อยแก้ว บทร้อยกรองภาษาไทย ซึ่งทรงแปลด้วยสีลาภาษาแบบโบราณสอดคล้องกับสีลาภาษาของบทร้อยกรองภาษาอังกฤษ ดังนี้

ออกขุนอันตรูจึงกล่าวว่า “นักรบทั้งหลาย, สูงยุดุทธนาการสู่ต่อไป
บาดแผลที่กายดูช้ำนั้นเพียงเล็กน้อย ดูช้ำยังหาได้ถูกพิฆาตถึงแก่ชีวิตไม่ ดูช้ำ
จักเอนกายและหลังโลหิตเพียงชั่วขณะแล้วจักอุฎฐาการเข้าสัประยุทธ์ไปดังเดิม”

ออกขุนอันตรูว่า

แผลเราไม่เท่าไร

เอนหลังลงเสียหน่อย

แล้วจักรุกโรมรัน

“เหล่าทหารกล้า, สู่ต่อไป

ไม่ถูกฆ่าถึงอาสัญ

ปล่อยเลือดไหลคงหายพลัน

เข้าสัประยุทธ์ดุจดังเดิม”

ภาพยเรือออกขุนแอนตรู บาร์ตัน

Fight On

*“Fight on, my men, Sir Andrew sayes,
A little ime hurt, but yet not slaine,
Ile but lye downe and bleede awhile,
And then ile rise and fight againe”*

The Ballad of Sir Andrew Barton (หน้า 135)

ตัวอย่างบทกลอนพระราชนิพนธ์อีกตอนหนึ่ง เป็นบทแปลจากบทกวีของอาเล็กซานเดอร์ โพ๊ป (Alexander Pope) หน้า 287 ดังนี้

พินิจด้วย อุเบกขา ไม่ว่าหวั่น	หทัยมั่น ดุจเทพ เสพย์สวรค์
วีรบุรุษ ต้องตาย วายชีวัน	เช่นเดียวกัน กระจอกน้อย ผล็อยลงดิน
ปรมา – ญ้อยอย พลอยสลาย	จักรวาล ทำลาย ลงทั้งสิ้น
บัดเดียวพอง – ลมเกิด ระเบิดปิน	บัดเดียววินท์ รัศมีพั่ง ทั้งโลกา

ในด้านกลวิธีการแปลเรื่อง**นายอินทร์ ผู้ปิดทองหลังพระ** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มิได้ทรงแปลจากต้นฉบับแบบคำต่อคำ แต่ทรงแปลให้ได้วรรคผล มีหลายประการดังนี้

1. ทรงเลือกสรรคำ สำนวน และไวยากรณ์ภาษาไทยมาใช้แทนภาษาอังกฤษอย่างตรงความหมาย เช่น

คำว่า My Lord ทรงใช้สำนวนไทยว่า “แม่เจ้าไวย”

ข้อความว่า “A small man of immense power” ทรงใช้สำนวนสมัยใหม่ว่า “เล็กพริกขี้หนู”

2. คำที่เป็นชื่อบุคคล สถานที่ คำทับศัพท์ หรือคำแปลศัพท์ที่ทรงถอดเป็นภาษาไทยแล้ว จะมีคำภาษาต่างประเทศในวงเล็บกำกับไว้ทุกคำ เพื่อให้คนอ่านทราบว่าคำเดิมสะกดอย่างไร เช่น ฟริตซ์ สตราสส์มันน์ (Fritz Strassmann) ตำรวจม้าแคนาดา (Canadian Mounted Police)

3. คำเฉพาะบางคำที่ทรงทับศัพท์แทนแปลศัพท์ ทรงทำหมายเหตุผู้แปลที่เชิงอรรถ เพื่อทรงอธิบายความหมายและทรงให้ความรู้เพิ่มเติม เช่น คำว่า *เฮฟวี่ วอเตอร์* (heavy water) ทรงอธิบายส่วนประกอบและคุณสมบัติทางเคมีไว้ละเอียดว่าต่างจากน้ำธรรมดาอย่างไร (หน้า 88)

4. ส่วนบางคำที่ทรงทับศัพท์เพื่ออรรถรส ทรงวงเล็บคำแปลที่เป็นสำนวนภาษาไทยไว้ด้วย เช่น “*อีออฟไฟต์*” (สู้เส้น) (หน้า 62)

5. ทรงบัญญัติศัพท์ภาษาไทยแทนคำภาษาอังกฤษ เช่น *ปรัสเซียชอนพยากรณ์ศาสตร์* แทนคำว่า prosopography และทรงอธิบายไว้ในเชิงอรรถ หมายเหตุของผู้แปล ว่า “ปรัสเซียชอนพยากรณ์ศาสตร์ แปลมาจาก Prosopography ซึ่ง Prosopon แปลว่าบุคคลหรือตัวละคร ปรัสเซียชอนบรรยาย แปลมาจาก Proso-Profile ซึ่ง Profile แปลว่าคำบรรยายสั้น ๆ เกี่ยวกับบุคคลหนึ่งบุคคลใด” (หน้า 452)

6. ทรงใช้ภาษาปากในบทพูดของตัวละครให้ได้รับอารมณ์ เช่น

“*ยูนี่กว่าไอไม่รู้อะไรกำลังเกิดขึ้น แต่อย่าให้เซดเลย ไอรู้หมดไว*” (หน้า 31)

“*ช่างหัวไอ้ห่าระเบิด*” (damn the torpedoes spirit) (เชิงอรรถ หน้า 198)

7. นอกจากนี้ทรงเลือกใช้ประโยคสั้น กระชับ ไม่ซับซ้อน สื่อความได้ราบรื่นและมีพระอารมณ์ขัน จนผู้อ่านแทบจะรู้สึกว่าเป็นเรื่องแปล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงตั้งชื่อหนังสือว่า **นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ** ทรงเลือกใช้คำว่า *นายอินทร์* และ *ปิด* แทนคำว่า “Intrepid” ซึ่งเป็นชื่อที่เซอร์สตีเฟนสันใช้ในการปฏิบัติราชการลับ และทรงใช้สำนวน “ปิดทองหลังพระ” เพื่อบ่งบอกคุณสมบัติของเซอร์วิลเลียม สตีเฟนสันว่าเป็นผู้อยู่เบื้องหลังชัยชนะของฝ่ายสัมพันธมิตรในสงครามโลกครั้งที่ 2 และทำงานอย่างมุ่งมั่นโดยไม่ได้หวังผลตอบแทน ชื่อหนังสือจึงแฝงนัยถึงแก่นความคิดที่พระองค์ทรงมุ่งพระราชทานแก่ประชาชนคนไทย

ส่วนพระราชนิพนธ์เรื่อง **ติโต** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงแปลจากเรื่อง Tito เขียนโดยฟิลลิส ออติ (Phyllis Auty) ฉบับพิมพ์ปีคริสต์ศักราช 1972 ทรงแปลไว้ตั้งแต่พุทธศักราช 2519 หลังจากนั้นทรงนำมาปรับปรุงใหม่ แล้วโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์และจำหน่ายเพื่อหารายได้สมทบทุนมูลนิธิชัยพัฒนา ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาพุทธศักราช 2537

เรื่อง**ติโต** เป็นชีวประวัติของติโต หรือ โยชิบ โบรช อดีตประธานาธิบดีของยูโกสลาเวีย ติโตมาจากครอบครัวยากจนแต่เขาต่อสู้จนได้เป็น ประธานาธิบดีของประเทศยูโกสลาเวีย ซึ่งประกอบไปด้วยคนหลายเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม ติโตมีอุดมการณ์ว่าการต่อสู้เพื่อเอกราชต้องทำให้เกิดความเสมอภาคและเสรีภาพแก่คนทุกเชื้อชาติในแผ่นดิน เขาจึงได้รับความร่วมมืออย่างกว้างขวางจากประชาชนทุกกลุ่ม เขายึดมั่นหลักการไม่ฝักใฝ่

ฝ่ายใด ติโตจึงเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่จากการต่อสู้อย่างโดดเดี่ยวโดยไม่ยอมให้มีการแทรกแซงของมหาอำนาจใด ๆ ดังความที่กล่าวไว้ในเรื่อง **ติโต** ว่า “ติโตจึงเป็นผู้บั่นลัทธิคอมมิวนิสต์ชาตินิยมและเอกราช ให้เป็นรูปปฏิมากรรมที่หาที่เปรียบมิได้ รูปการณ์ทางการเมืองดังนี้ที่เรียกว่า ติโตอิซึม (Titoism) จึงแข็งแกร่งจนสามารถผ่านการปะทะกับสหภาพโซเวียตในภายหลังได้” (หน้า 1 –120)

พระราชนิพนธ์แปลเกี่ยวกับชีวประวัติบุคคลสำคัญทั้ง 2 เรื่องจึงเป็นอุทาหรณ์เตือนใจให้ประชาชนคนไทยมีความรักชาติ ยึดมั่นในเรื่องความสามัคคีปรองดอง และปลูกฝังความคิดให้ชนชั้นผู้ที่มีอุดมการณ์ มีความมุ่งมั่นในชีวิต คุณลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลสำคัญของโลกทั้งสองคน เช่น ความกล้าหาญ ความสามัคคี ความเด็ดเดี่ยว ความรู้ความสามารถ การทำดีโดยไม่หวังผล ฯลฯ เป็นแบบอย่างอันดีแก่ผู้อ่านทุกคน

พระราชนิพนธ์เล่มสำคัญของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 คือ **พระมหาชนก** ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเป็นของขวัญพระราชทานแก่ประชาชนเนื่องในโอกาสกาญจนาภิเษก ครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ในปีพุทธศักราช 2539 โดยทรงนำเนื้อหามาจากมหาชนกชาดกในนิบาตชาดกในคัมภีร์พระไตรปิฎก มหาชนกชาดกเป็นชาดกลำดับที่ 2 ในทศชาติ หรือสิบพระชาติสุดท้ายของพระโพธิสัตว์ก่อนจะตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บารมีสำคัญที่พระโพธิสัตว์บำเพ็ญในพระชาตินี้คือ วิริยะบารมี หมายถึงเป็นผู้กล้าหาญบากบั่นและมีความเพียร

เนื้อเรื่องของพระราชนิพนธ์**พระมหาชนก**แบ่งเป็น 37 ตอน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงดำเนินเรื่องตามมหาชนกชาดก แต่ทรงดัดแปลงตอน และทรงเพิ่มเนื้อหา รวมทั้งทรงเปลี่ยนตอนท้ายของเรื่องให้ต่างไป โดยทรง “ตีความใหม่” ให้สอดคล้องกับยุคสมัย กล่าวคือ พระมหาชนกได้เสด็จออกผนวชเพื่อแสวงหาโมกขธรรมอย่างในชาดก แต่ทรงดัดริจะสร้างความเจริญแก่เมืองมิถิลาเสียก่อน เนื่องจากประชาชนยังขาดปัญญาแต่ก่อปรด้วยอวิชา ดังที่ประชาชนพากันหักโค่นต้นมะม่วงแย่งชิงกันเก็บกินผลมะม่วงจนหมดต้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 จึงทรงเพิ่มเติมเรื่องวิธีฟื้นฟูต้นมะม่วงที่ถูกหักโค่น 9 วิธี ซึ่งมีทั้งวิธีที่เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมและวิธีที่เป็นภูมิปัญญาสมัยใหม่ และทรงเพิ่มเติมเรื่องการสร้างสถาบันการศึกษาโพธิยาลัย หรือ ปุทธะเลยมหาวิชชาลัย เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน

พระราชนิพนธ์เรื่อง**พระมหาชนก**จึงมิได้มีที่มาจาก**มหาชนกชาดก**ในนิบาตชาดกเท่านั้น หากแต่มาจากพระราชจริยวัตรและพระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรในการปกครองแผ่นดินและอาณาประชาราษฎร์ด้วย เมื่อพิจารณาคุณค่าของ**พระมหาชนก**ฉบับพระราชนิพนธ์ในด้านการให้ปัญญาและความรู้ จะเห็นได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในพระราชจริยวัตรและพระราชปณิธานของพระองค์โดยแท้ พระองค์ทรงศึกษาค้นคว้าความรู้แขนงต่าง ๆ ทรงทดลองกระทำเป็นแบบอย่าง แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เผยแพร่ความรู้นั้นแก่ประชาชนทั่วไป ดังจะเห็นจากสิ่งประดิษฐ์คิดค้นของพระองค์จำนวนมากมาย ได้แก่ กังหันน้ำชัยพัฒนา ฝนหลวง การปลูกหญ้าแฝก ฝายแม้ว รวมทั้งโครงการต่าง ๆ ทั้งทางด้านเกษตร ประมง ป่าไม้ ชลประทาน พลังงาน ฯลฯ ในพระราชวังจิตรลดาโรฐาน และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจำนวน 4000 กว่า โครงการที่กระจายอยู่ตามท้องถิ่นชนบททั่วประเทศไทย อันล้วนเป็นแหล่งการศึกษาเรียนรู้ที่นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ ทั้งไทยและต่างประเทศไปศึกษาเรียนงานอยู่เป็นประจำ

รวมทั้งโครงการพระดาบสที่ให้ “วิชา” แก่ผู้ต้องการความรู้โดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน จนกล่าวได้ว่าโครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทั่วผืนแผ่นดินไทย คือ **บุทะเลยมหาวิทยาลัย** ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่มหาชนทั้งปวงอย่างไม่มีวันสิ้นสุด นอกจากความรู้อันเป็นวิชาการแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ยังพระราชทานปรัชญาความคิดของการพัฒนาคุณภาพชีวิต อันเป็นการสร้าง “ความสำนึก” กำกับไปกับ “ความรู้” ด้วย ได้แก่ การเกษตรแบบยั่งยืน ทฤษฎีใหม่ และแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งล้วนมีปรัชญาของความพอดี พอกิน พอใช้ และพึ่งพาตนเอง อันเป็นการใช้ชีวิตอย่างมีปัญญา คือมีธรรมะและสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ ความรู้และปรัชญาเพื่อการดำรงชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทยนี้ เรียกกันว่า “ศาสตร์พระราชา”

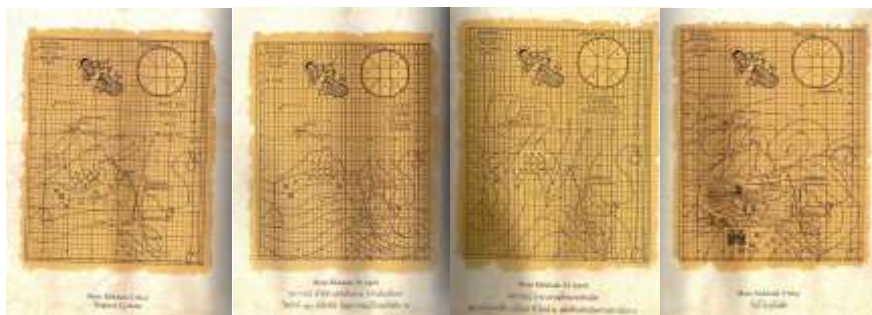
พระราชนิพนธ์เรื่อง **พระมหาชนก** แสดงยุทธศาสตร์แห่งการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ นั่นคือ การอนุรักษ์และพัฒนาต้องดำเนินควบคู่กันไป จึงจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน เรื่องราวในพระราชนิพนธ์ **พระมหาชนก** ตอนที่สะท้อนแนวพระราชดำรินี้อย่างเด่นชัด คือ การฟื้นฟูต้นมะม่วง 9 วิธี ซึ่งเป็นส่วนของพระราชนิพนธ์จากพระราชดำริริเริ่มโดยแท้จริง เพราะไม่มีเนื้อความนี้อยู่ในชาดก ดังนั้น นอกจากเลข 9 จะแสดงว่าเป็นเลขดี หมายถึงความก้าวหน้าแล้ว ยังน่าจะหมายถึงรัชกาลที่ 9 นั่นคือ เป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระราชทานแก่ประชาชน การฟื้นฟูต้นมะม่วง 9 วิธี คือ 1) เพาะเมล็ด 2) ถนอมรากที่เหลือให้งอกใหม่ 3) ปักกิ่งชำ 4) เสียบยอด 5) ต่อดา 6) ทาบกิ่ง 7) ตอกิ่งให้งอกราก 8. ร่มคว้นต้นที่ไม่มีลูก 9) ชีวาลูสงเคราะห์ คือ เพาะเซลล์ จะเห็นได้ว่าทั้ง 9 วิธีนี้ พระองค์ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาการเกษตรแบบดั้งเดิม และวิทยาการทางเกษตรกรรมแบบสมัยใหม่ไปพร้อมกัน

ผู้อ่านพระราชนิพนธ์เรื่อง**พระมหาชนก** จะเข้าใจตรงกันว่า พระมหาชนกเป็นภาพแทนของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 แต่ พระราชดำรัสที่ศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง จิตรกรผู้ถวายงานวาดรูปประกอบพระราชนิพนธ์ เรื่องนี้คนหนึ่งได้เชิญมาเล่าให้ฟัง ทำให้สำนึกใน พระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้ นั่นคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มีพระราชดำรัสว่า **พระองค์มิได้มีพระราช ประสงค์ให้ประชาชนคิดว่าพระองค์คือ**

พระมหาชนก หากแต่มีพระราชประสงค์จะให้ประชาชนทุกคนเป็นดังพระมหาชนก พระราชดำรัสนี้แสดงพระราชดำริที่ทรงเตือนให้ประชาชนทุกคนตระหนักว่าเรามีใช้เพียง พระมหากรุณาธิคุณเท่านั้นที่ต้องใช้ความรู้ ความมานะอดทน และความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ ต่อประเทศชาติ หากแต่ประชาชนทุกคนมีหน้าที่บำรุงรักษาและพัฒนาประเทศชาติของตนด้วย และทรงเชื่อมั่นว่า เมื่อประชาชนมีความเพียร มีปัญญา และมีพลัง ก็สามารถนำประเทศไปสู่ ความเจริญก้าวหน้าได้ สมดังที่พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่า **“มกิลลาไมล์คนใด”**

พระราชนิพนธ์เรื่อง**พระมหาชนก**แสดงพระปรีชาสามารถรอบรู้ในสหวิทยาการของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในเรื่องคอมพิวเตอร์ แผนที่ทางอากาศ อุทก ศาสตร์ อุตุนิยมวิทยา โหราศาสตร์ เกษตรศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ฯลฯ ดังที่ได้ทรงคำนวณ ระยะทางระหว่างเมืองโบราณ แล้วพระราชทานข้อมูลและแนวคิดให้จิตรกรวาดภาพแผนที่ เมืองโบราณ นอกจากนี้ในแผนที่มีพระหัตถ์ 4 ภาพ พระองค์ทรงคำนวณวันและเดือนของ การเดินทางทางเรือของพระมหาชนกจากเมืองกาลจำปาศักดิ์ไปยังสุวรรณภูมิพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงบูรณาการความรู้ทางโหราศาสตร์อันเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิม ของไทยกับวิทยาการสมัยใหม่จากตะวันตกอันเป็นวิทยาศาสตร์ เช่นอุตุนิยมวิทยาและทรงใช้ คอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นเครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่สร้างสรรค์ภาพแผนที่ขึ้น ทำให้ผู้อ่านเห็น ภาพ และเกิดความรู้สึกจริงจังไปกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในนิทานชาดก พระราชนิพนธ์เรื่องนี้ แสดงให้เห็นความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการล้ำเลิศของพระองค์ที่นำเรื่องเก่าโบราณมา นำเสนอในมุมมองใหม่ที่ให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์แก่คนร่วมสมัย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง**พระมหาชนก** เป็น 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ตอนเริ่มต้นด้วยบทภาษาไทยแล้วจึงมีบทแปลภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษบางคำเป็นคำที่ทรงคิดขึ้นเองจากรากศัพท์ภาษาอังกฤษและภาษาละติน เพราะไม่มีในพจนานุกรม เช่นคำว่า *dexterambulation* หมายถึง *เดินประทักษิณ* มาจากคำว่า *dexter* แปลว่า ขวา กับคำว่า *ambulation* แปลว่า การเคลื่อนไหวคำว่า *ชีววิทยาสงเคราะห์* เป็นคำศัพท์แทนคำสามัญว่า เพาะเซลล์ และทรงแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า *culturing the cells* การที่ทรงพระราชนิพนธ์เป็น 2 ภาษา ทำให้พระราชนิพนธ์ของพระองค์เผยแพร่ไปอย่างกว้างขวางในหมู่ผู้อ่านทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภาษาในเชิงเปรียบเทียบด้วย

พระราชนิพนธ์เรื่อง**พระมหาชนก**มิใช่เป็นหนังสือสำหรับอ่านเท่านั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มีพระราชประสงค์ให้เป็นหนังสือภาพด้วย นอกจากภาพแผนที่ที่พระหัตถ์ 4 ภาพแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จิตรกร 8 คน คือ ศาสตราจารย์ประยัต พงษ์ดำ, ศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง, อาจารย์ปัญญา วิจินธนสาร, อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์, อาจารย์พิชัย นิรันดร์, อาจารย์เนติกร ชินโย, อาจารย์จินตนา เปี่ยมสิริ และอาจารย์ธีระวัฒน์ คณนະะ วาดภาพประกอบพระราชนิพนธ์ตลอดทั้งเล่ม รวม 36 ภาพ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ศาสตราจารย์พิษณุ ศุภนิมิตร ออกแบบจัดทำรูปเล่มแบบเทพนิยายของฝรั่ง คือมีภาพประกอบให้สวยงาม ชวนอ่าน นอกจากนี้ ศาสตราจารย์เนติกร จันทนะพะลิน ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ เป็นประติมากรผู้ออกแบบปั้นเหรียญพระมหาชนกตามแนวพระราชดำริด้วย

พระราชนิพนธ์เรื่องนี้เป็นผลงานสร้างสรรค์ทางวรรณศิลป์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 โปรดมากเป็นหนังสือที่พระองค์ทรง “รัก” อย่างยิ่ง ดังมีพระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะศิลปินและคณะสื่อมวลชน ที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พุทธศักราช 2539 ว่า

“หนังสือเล่มนี้รับรองได้ว่าเป็นหนังสือที่ไม่มีที่เทียม ต้องอดเสียหน่อยว่าไม่มีที่เทียม ท่านผู้ที่เป็นศิลปิน ผู้ที่เป็นกรรมการและผู้สนับสนุน ย่อมจะทราบดีว่างานที่เราทำนั้นคุ้มค่าไหน...ต้องขอใจท่านทั้งหลายทุกคนที่มาชุมนุมกันในวันนี้ เพื่อที่จะรับรู้หนังสือนี้มีขึ้นแล้ว ที่ต้องขอใจเพราะว่าหนังสือนี้เป็นที่รักของข้าพเจ้าเอง เป็นสิ่งที่เห็นว่ามีค่าสำคัญ...เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์กับทุกคน และเป็นประโยชน์กับประชาชนทั้งไทยและเทศ....”

หลังจากพระราชนิพนธ์**พระมหาชนก**เผยแพร่อีกกว้างขวางแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายชัย ราชวัตรนำพระราชนิพนธ์เรื่อง**พระมหาชนก**ไปจัดทำเป็นหนังสือการ์ตูนเพื่อยังประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนอีกด้วย นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้ที่ทรงใช้งานวรรณศิลป์เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีแก่เด็กและเยาวชนไทย

นอกจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง**พระมหาชนก**เพื่ออนุรักษสืบสานวรรณคดีชาดกอันมีมาแต่โบราณแล้ว พระองค์ยังทรงพัฒนาเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมร่วมสมัย นอกจากนี้พระราชนิพนธ์เรื่อง**พระมหาชนก**ได้สะท้อนให้เห็นพระราชจริยวัตรและพระราชปณิธานของพระองค์อันเป็นแบบอย่างและเป็นสิริมงคลยิ่งแก่ผู้ที่นำมาไปปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเพียร สติ ปัญญา สังฆะ ความเชื่อมั่นในความสามารถของมนุษย์ การรักษาน้ำใจ ตลอดจนความมีคุณธรรมประชาชนชาวไทยทุกคนควรน้อมนำคำสอนในพระราชนิพนธ์**พระมหาชนก**ไปปฏิบัติให้สมดังพระราชประสงค์ของพระองค์ที่ทรงปรารถนาให้ประชาชนคนไทยทุกคนเป็นดังพระมหาชนก และพระราชทานพรไว้ว่า

“ขอจงมีความเพียรที่บริสุทธิ์ มีปัญญาที่เฉียบแหลม กำลังกายที่สมบูรณ์”

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 อีกเรื่องหนึ่งคือเรื่องทองแดง พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2545 เป็นสารคดีที่ทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษควบคู่กัน มีภาพ 4 สีประกอบทั้งเล่ม และต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายชัย ราชวัตร นำไปวาดเป็นภาพการ์ตูนเพื่อพิมพ์ฉบับการ์ตูนเผยแพร่แก่เยาวชน

เรื่องทองแดง เป็นเรื่องราวของทองแดงสุนัขทรงเลี้ยง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงเล่าถึงประวัติที่มาของทองแดงอย่างละเอียดว่าเป็นลูกตัวหนึ่งในจำนวน 7 ตัวของสุนัขจรจัดเพศเมียชื่อแดงซึ่งถูกเจ้าหน้าที่กตม.นำมาปล่อยคืนไว้ที่ศูนย์แพทย์พัฒนาพร้อมกับสุนัขจรจัด 4 ตัวซึ่งเคยอยู่ในถิ่นนั้นและมีความผูกพันกับชาวบ้านมาก เมื่อมาอยู่ที่ศูนย์แพทย์พัฒนาไม่นาน แดงก็ตกถูกต่อมา มีผู้นำทองแดงเข้าเผ้าฯถวายตัว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระราชทานชื่อให้ทองแดงและพี่น้องทุกตัว พระองค์ทรงเลี้ยงทองแดงตั้งแต่เป็นลูกสุนัขอายุได้

5 สัปดาห์ ให้อาศัยกินนม “แม่มะลิ” สุนัขอีกตัวหนึ่ง ทรงเล่าถึงพัฒนาการเติบโตของทองแดง ความเฉลียวฉลาดแสนรู้ฟังภาษาได้รู้เรื่อง มีความสามารถพิเศษในการเก็บลูกมะพร้าวและปลอกลูกมะพร้าว ทองแดงเป็นสุนัขที่มีกิริยามารยาทเรียบร้อย มีความกตัญญูรู้คุณ และที่ล้าคดมีความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เป็นที่สุด จะหมอบเฝ้าอย่างระแวดระวังในขณะประทับ และจะออกเดินนำหน้าเมื่อทรงพระราชดำเนินออกกำลังพระวรกาย เมื่อทรงขับรถพระที่นั่ง ทองแดงจะตามเสด็จฯ ด้วยคายนั่งบนเบาะข้างพระองค์ เมื่อทองแดงมีลูกก็จะสอนลูก ๆ ให้มีระเบียบวินัย และให้ทำตามรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ความแสนรู้ ความกตัญญู และความจงรักภักดีของทองแดง สุนัขทรงเลี้ยงเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้พบเห็น ดังเนื้อความในพระราชนิพนธ์ว่า

“ทองแดงเป็นสุนัขที่มีสัมาคารวะ และมีกิริยามารยาทเรียบร้อย
เจียมเนื้อเจียมตัว รู้จักที่ต่ำที่สูง เวลาเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
จะนั่งต่ำกว่าเสมอ แม้จะทรงดึงตัวขึ้นมากอด ทองแดงก็จะทรุดตัวลง
หมอบกับพื้น และทำหูหลอย่างนอบน้อม คล้าย ๆ กับแสดงว่า “ไม้อาจเอื้อม”

พระราชนิพนธ์เรื่องทองแดง ซึ่งมีภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ประกอบทั้งเรื่องเป็นหนังสืออ่าน
เพลินเพลิน อีกทั้งผู้อ่านจะได้รับคติธรรมเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณ ความอ่อนน้อมถ่อมตน
ความมีระเบียบวินัย และความเมตตากรุณา

พระราชนิพนธ์เรื่องทองแดงแสดงพระ

เมตตาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9
ที่มีต่อสัตว์ต่าง ๆ แม้จะเป็นเพียงสุนัขข้างถนน
ที่ทรงเรียกอย่างมีพระอารมณฺ์ขึ้นว่า หมาเทศ (บาล)
ใน “พระราชปรารภ” ถึงเหตุที่ทรงพระราชนิพนธ์
เรื่องนี้ มีพระราชดำริว่าสุนัขจรจัดมีคุณสมบัติน่า
เลียด ผู้ที่เลี้ยงสุนัขจรจัดมีส่วนช่วยแก้ปัญหาให้
บ้านเมืองและช่วยส่งเสริมการพัฒนาสายพันธุ์สุนัข
ไทยด้วย เรื่องทองแดงเป็นพระราชนิพนธ์อีกเล่ม

หนึ่งที่จับใจผู้อ่านเพราะแสดงน้ำพระทัยเปี่ยมพระเมตตาที่แผ่ไปสู่ทุกชีวิตบนแผ่นดินของ
พระองค์

นอกจากพระราชนิพนธ์ขนาดยาวที่กล่าวไปแล้ว ยังมีพระราชนิพนธ์ขนาดสั้น ๆ เป็น
คำอวยพรใน ส.ค.ส. ปีใหม่ที่ทรงออกแบบและ “ปรุง” ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยพระองค์เอง
แล้วพระราชทานแก่ข้าราชการที่ทำงานถวาย ต่อมาพระราชทานแก่พลนิกรชาวไทยตั้งแต่ปี
พุทธศักราช 2530 เป็นต้นมา ส.ค.ส. ปีใหม่พระราชทานบางปีมีข้อความสั้น ๆ บางปีเป็นคำ
คล้องจอง บางปีเป็นบทร้อยกรอง พระราชนิพนธ์คำอวยพรพระราชทานเนื่องในโอกาสวันขึ้นปี
ใหม่แต่ละปีเป็นคำคมที่ให้ข้อคิด บางครั้งแฝงพระอารมณฺ์ขึ้น และสื่อความหมายกระตุ้น
เตือนใจประชาชน โดยจะแตกต่างกันไปตามเหตุการณ์บ้านเมืองแต่ละปี ดังตัวอย่างคำอวยพร
พระราชทาน ใน ส.ค.ส. ปีพุทธศักราช 2531 ปีพุทธศักราช 2536 ปีพุทธศักราช 2540 ปี
พุทธศักราช 2545 ปีพุทธศักราช 2556 และปีพุทธศักราช 2559 อันเป็น ส.ค.ส. พระราชทาน
จากพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เป็นปีสุดท้าย

ภาพ รวม"ส.ค.ส.พระราชทาน" 2530-2559
ที่มา: โพสต์ทูเดย์: วันที่ 16 ต.ค. 2559

นอกจาก ส.ค.ส. พระราชทานจะเป็นคำอวยพรแก่ประชาชนแล้วยังถือว่าเป็น
วรรณกรรมคำสอนที่ให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์แก่การดำเนินชีวิต ที่ทรงใช้คำสั้น กระชับใจ
และเป็นสัจธรรม

พระราชนิพนธ์อีกรูปแบบหนึ่ง คือ พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่
พระราชทานแก่คณะ บุคคลต่าง ๆ ในวาระโอกาสต่าง ๆ เช่น พระบรมราโชวาทพระราชทาน
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษาศึกษาสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ พระราชดำรัส
พระราชทานผู้เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น พระ
ราชดำรัสในวาระโอกาสเหล่านี้มีเป็นจำนวนมาก และเป็นวรรณกรรมคำสอนสมัยใหม่ที่
สร้างปัญญาแก่ผู้ฟังผู้อ่านด้วยถ้อยคำภาษาที่มีวรรณศิลป์ และด้วยเนื้อหาที่เป็นหลักยึด
เหนี่ยวจิตใจและการดำเนินชีวิต ดังตัวอย่างบางตอนต่อไปนี้

สามัคคีหรือการปรองดองกัน ไม่ได้หมายความว่า
คนหนึ่งพูดอย่างหนึ่ง...คนอื่นต้องพูดเหมือนกันหมด
ลงท้ายชีวิตก็ไม่มีความหมาย
ต้องมีความแตกต่างกัน แต่ต้องทำงานให้สอดคล้องกัน
แม้จะขัดกันบ้าง...ก็ต้องสอดคล้องกัน

(ความตอนหนึ่ง ในพระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ในโอกาส
วันเฉลิมพระชนมพรรษานาน ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2536)

ปัญหาทุกอย่างไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ มีทางแก้ไขได้ถ้ารู้จักคิดให้ดี ปฏิบัติให้ถูก
การคิดได้ดีนั้น มิใช่การคิดได้ด้วยลูกคิด หรือด้วยสมองกล
เพราะโลกเราในปัจจุบันจะวิวัฒนาการไปมากเพียงใดก็ตาม
ก็ยังไม่มีความรู้หรือเครื่องมือชนิดใดสามารถขบคิดแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้
อย่างสมบูรณ์

การขบคิดวินิจฉัยปัญหา จึงต้องใช้สติปัญญา คือคิดด้วยสติรู้ตัวอยู่เสมอ
เพื่อหยุดยั้งและป้องกันความประมาทผิดพลาดและอคติต่าง ๆ มิให้เกิดขึ้น
ช่วยให้การใช้ปัญญาพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เป็นไปอย่างเที่ยงตรง
ทำให้เห็นเหตุเห็นผลที่เกี่ยวข้องกันเป็นกระบวนการได้กระจ่างชัด ทุกขั้นตอน

(ความตอนหนึ่งจาก พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ วันที่ 1 สิงหาคม 2539)

จากพระราชนิพนธ์หลากหลายประเภทและหลายเรื่องที่ยกมากล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระอัจฉริยภาพด้านวรรณศิลป์เป็นอย่างดี ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักประพันธ์ผู้ทรงสืบสานขนบวิถีตามแบบอย่างสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าผู้ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีจำนวนมากไว้ตั้งแต่อดีตกาล อีกทั้งยังทรงแสดงพระอัจฉริยภาพในการนำเสนอสิ่งใหม่ รูปแบบใหม่ ความคิดใหม่ ให้ทันสมัยเหมาะสมแก่กาลปัจจุบัน อันเป็นเครื่องหมายแห่งความมีอารยธรรม และวัฒนธรรมของประเทศชาติ พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์พระองค์ที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรีจึงเป็นมรดกทางวรรณศิลป์ที่มีคุณค่าอนันต์ ข้อคิดที่ทรงแฝงไว้ในพระราชนิพนธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นสิ่งที่ประชาชนชาวไทยทุกคนควรน้อมนำมาเป็นหลักคิดและร่วมกันปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท พร้อมทั้งสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้

พระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรทรงเป็น “**อัครศิลปิน**” หรือศิลปินผู้ยิ่งใหญ่ในศิลปะทุกสาขาและทรงดำรงวรรณศิลป์ของไทยให้ยั่งยืนและยืนยาว พระอัจฉริยภาพด้านวรรณศิลป์ดังที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์ทุกเรื่องทุกประเภทที่กล่าวมาข้างต้นเป็นที่ประจักษ์แก่ปวงชนชาวไทยตราบนานชั่วกาลนาน

เอกสารอ้างอิง

ผะอบ โปษะกฤษณะ (ประธานคณะผู้จัดทำหนังสือ). (2531). **เพ็ญพระพิริยะเกินจะรำพัน**.

กรุงเทพฯ: สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2490). เมื่อข้าพเจ้าจากสยามมาสู่สวิ

ทเซอร์แลนด์. **ววรรณคดี**. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, หน้า 1-14.

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2536). **นายอินทร์ ผู้ปิดทองหลังพระ**.

กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ พรินตติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง .

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2536). **พระมหาชนก**, พิมพ์ครั้งที่ 2,

กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ พรินตติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2537). **ติโต**. กรุงเทพมหานคร:

อมรินทร์พรินตติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2545). **เรื่องทองแดง**. กรุงเทพมหานคร:

อมรินทร์ พรินตติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2554). **เรื่องพระราชานุกิจ รัชกาลที่ 8**. จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ: สำนักพระราชพิธี.
- หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ. (2549). **“รักพระมหากษัตริย์” อ่าน “พระมหากษัตริย์”**. สืบค้นเมื่อวันที่ พฤษภสมิตที่ 3 สิงหาคม 2560, จาก www.siamturakij.com
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2552). “พระมหากษัตริย์: คำสอนจาก ‘พ่อ’ ” ใน **จากเก่าสู่ใหม่ วรรณศิลป์ไทยไม่สิ้นสูญ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, หน้า 73 – 109.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2554). **อัครศิลปินแห่งแผ่นดินสยาม**. กรุงเทพฯ: พิมพ์คำ.
- ศูนย์บริหารกลาง. (2554). **พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระภูมิพลอดุลยเดช**. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2560, ที่มาจาก <http://www.cca.chula.ac.th/protocol/organizations-individuals.html?start=2>
- พระราชสำนัก. (16 ตุลาคม 2559). รวม ส.ค.ส. พระราชทาน พ.ศ. 2530 – 2559. **โพสต์ทูเดย์**. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2560, ที่มาจาก <http://www.posttoday.com/social/royal/460571>.
- กัญญา ธรรมมงคล. (2530). พระอัจฉริยภาพด้านภาษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. **วารสารภาษาปริทัศน์ ฉบับพิเศษ**, ฉบับที่ 8, 22-23.